

#zabydleni

Kus dálnice místo sociálních služeb a finanční překážky pro obce i neziskovky. Česká vláda chystá zásadní změny v čerpání evropských fondů

Tisková zpráva, 2. 2. 2021

Česká vláda při nastavování alokací a pravidel čerpání evropských prostředků nadále podceňuje význam prevence v oblasti sociálního vyloučení a propadu lidí do bytové nouze. Navzdory doporučení Evropské komise, věcným připomínkám monitorovacích výborů či představitelů více než třiceti nevládních neziskových organizací a dalších subjektů, které působí v oblasti sociálních a dalších služeb, vláda hodlá v programovém období 2021–2027 snížit podíl financí čerpaných prostřednictvím Evropského sociálního fondu (ESF+) ve prospěch infrastrukturního Fondu soudržnosti (FS) a zrušit výjimku z povinné spoluúčasti v oblasti sociálních a dalších podpůrných služeb.

Prostředky ESF+ jsou u nás čerpány zejména prostřednictvím Operačního programu zaměstnanost (OPZ+) a přispívají k řešení problémů, u nichž v programovém období 2021–2027 hrozí jejich reálné prohloubení. Jde například o podporu fungování sociálních služeb, programů na zajištění dostupného bydlení, programů na podporu zaměstnanosti či podpůrné služby pro seniory a rodiny s dětmi. *„Prostředky evropského sociálního fondu představují jeden z pilířů financování sociálních služeb, zejména služeb sociální prevence. Snížení jejich dostupnosti bude Českou republiku ve střednědobém výhledu stát více, než si myslíme,“* dodává Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Česká vláda prohlašuje, že se jedná jen o drobné změny, které nadále umožní nevládním neziskovým organizacím získat evropské finance prostřednictvím jiných evropských fondů a vyhnout se finanční spoluúčasti díky výjimkám uděleným řídicím orgánem. Prakticky však dochází k zásadnímu odklonu části prostředků ze sociálních služeb a ztížení přístupu k evropským fondům nevládním neziskovým organizacím a obcím, které na rozdíl od komerčních subjektů nemají na navrhovanou povinnou spoluúčast dostatečné finanční prostředky. *„Neziskové organizace ze své podstaty nemohou generovat žádný zisk a jejich projekty musí často dofinancovávat veřejná správa v rámci vyrovnávacích plateb. Nedá se tedy očekávat, že by byly schopny do evropských projektů investovat část svých finančních prostředků v rámci zvýšené a někde i nově vzniklé povinné spoluúčasti. V době, kdy je zakázáno organizovat veřejné akce, se jim navíc zužuje prostor pro pořádání charitativních akcí a sbírek,“* připomíná Lukáš Curylo, ředitel Charity Česká republika.

Původní doporučení Evropské komise navrhovalo alokovat do OPZ+ 1,6 miliardy EUR. Česká vláda však tento příspěvek hodlá zkrátit na 1,4 miliardy EUR a přesunout část prostředků z ESF+ do Fondu soudržnosti zaměřeného na rozvoj infrastruktury. To může odebrat peníze tam, kde jsou nyní nejvíce potřeba. *„Stále probíhající pandemie SARS-CoV-2 dopadá nejvíce na seniory, osoby se zdravotním postižením, osoby bez přístřeší, osoby ohrožené závislostmi, osoby s duševním onemocněním a další, tedy obecně na sociální sektor. Snížení budoucí*

#zabydlení

alokace ESF+ by bylo nerozvážným krokem české vlády a špatnou zprávou pro nejohroženější skupiny našeho obyvatelstva,“ uvádí Jiří Horecký. Celou škálu sociálních a jiných služeb v oblasti prevence sociálního vyloučení, které lze pořídit za 200 milionů EUR (zhruba 5,2 miliardy korun), by přitom vláda vyměnila za přibližně 35 kilometrů dálnice, které lze za daný objem prostředků postavit.

Krácení financí pro veřejně prospěšné služby se však netýká jen nejzranitelnějších skupin. V brzké době budou ztrátou zaměstnání, živnosti či možnosti podnikat ohroženi mnozí obyvatelé České republiky, a to nejen ti, kteří jsou sociálním vyloučením ohroženi už dnes. Již téměř rok trvající krize vyvolaná koronavirovou pandemií navíc zasahuje i do domácností. *„Mezi hlavní rizika, s kterými se v souvislosti s pandemií COVID-19 potýkají rodiny s dětmi, patří ekonomické hrozby, jako ztráta příjmů a bydlení či exekuce majetku, dále fyzické a psychické hrozby, jako je vyčerpání rodičů, psychické poruchy, domácí násilí a závislosti, včetně závislosti na počítačové technice,*“ vyjmenovává další možné problémy Anna Krbcová z Asociace Dítě a Rodina.

To, že vláda nebere vážně připomínky celé řady expertů a lidí z terénu, potvrzuje i fakt, že ministerstvo financí začátkem ledna avizovalo zcela zásadní změnu Pravidel spolufinancování projektů z prostředků z EU pro programové období 2021–2027, která nyní prochází připomínkovým řízením. Pokud navrhovaná pravidla vejdou v platnost, bude zrušena výjimka, která nevyžaduje finanční spoluúčast u projektů podpořených z evropských fondů v oblasti sociálních a dalších podpůrných služeb. To bude znamenat, že na evropské peníze by kvůli pětiprocentní spoluúčasti nedosáhla nejen řada nevládních neziskových organizací, ale i příspěvkových organizací. *„V důsledku bude ohrožena řada důležitých sociálních projektů jako azylové domy jak pro dospělé, tak pro matky s dětmi, terénní programy pro lidi bez domova, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahové služby, dluhové poradny, ale i služby, které rozvíjí terénní a ambulantní psychiatrickou péči, podporují seniory a osoby se zdravotní postižením, programy na podporu zaměstnanosti či na prevenci a podporu lidem v bytové nouzi,*“ říká ředitel Charity Česká republika Lukáš Curylo.

Poskytovatelé sociálních a dalších služeb se proti postupu české vlády ohrazují už od loňského října, kdy se informace o krácení ESF+ poprvé dostaly na veřejnost. *„Poté, co jsme v prosinci napsali dopis přímo premiéru Andreji Babišovi, jsme byli státní tajemnicí pro evropské záležitosti Milenou Hrdinkovou odkázáni na ministryně Alenu Schillerovou a Kláru Dostálovou,*“ popisuje Iva Kuchyňková z iniciativy Za bydlení, která v jednání zastupuje více než tři desítky neziskových a lidskoprávních organizací, představitele akademického sektoru i další aktéry.

„Ministerstvo financí sice v podmínkách čerpání zachovalo původní nastavení mechanismů projektových plateb ex ante, jinak se však s námi odmítlo sejít a diskutovat naše připomínky z důvodu zaneprázdněnosti. Zástupci ministerstva pro místní rozvoj, s nimiž jsme měli probrat otázku participativnosti a transparentnosti dalšího procesu, nám pak na jednání v pátek 29. ledna sdělili, že alokace evropských fondů je politickým rozhodnutím vlády, které jejich resort nemůže změnit,“ vypráví Iva Kuchyňková o tom, jak se vláda vyhýbá dialogu se zástupci veřejně prospěšných služeb.

#zabydleni

Představitelé české vlády sice upozorňují také na možnost čerpat evropské finance také prostřednictvím Fondu evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD), ten však řeší především následky problémů v sociální oblasti, nikoli jejich příčiny. Tyto finanční prostředky tu byly i v předchozím programovém období. Nově je pouze to, že jsou součástí operačního programu zaměstnanost. Podle zástupců iniciativy Za bydlení by se Česká republika měla soustředit v první řadě na preventivní řešení sociálního vyloučení a nikoli až na pomoc těm, kteří již do extrémní chudoby upadli. „V současné náročné době, kdy řada rodin čelí kvůli dopadům nemoci COVID-19 vážným problémům, lze očekávat další zvýšení poptávky rodin po poradenských a preventivních sociálních službách. Za této situace je potřeba tyto služby naopak podpořit a nikoli krátit finanční prostředky do této beztak již dlouhodobě podfinancované oblasti,“ míní Anna Krbcová z Asociace Dítě a Rodina.

„Návrh krácení alokace ESF+ je zjevně politickým rozhodnutím, které nereflektuje aktuální potřeby české společnosti. Znovu proto požadujeme po vládě, aby se touto věcí nadále zabývala a zachovala alokaci ESF+ v původním rozsahu,“ opakuje Iva Kuchyňková požadavky poskytovatelů sociálních a dalších služeb. „Dále požadujeme, aby Pravidla spolufinancování evropských fondů na programové období 2021–2027 v aktuálním znění vláda neschválila a nařídila zpracovat stejnou výjimku umožňující nulový podíl příjemce pro podporu nebo ochranu osob se zdravotním postižením a znevýhodněných osob, sociální služby a aktivity sociálního začleňování a aktivity v oblasti sociálního dialogu, jaká byla uvedena v Pravidlech spolufinancování v předchozím programovém období,“ uzavírá za iniciativu Za bydlení Iva Kuchyňková.

Kontaktní osoba za iniciativu Za bydlení:

Mgr. Iva Kuchyňková
Charita Česká republika
Vladislavova 1460/12
110 00 Praha
Česká republika
e-mail: iva.kuchynkova@charita.cz

Seznam 35 organizací, které připojily k dopisu předsedovi české vlády Andreji Babišovi a k odpovědi státní tajemnici pro evropské záležitosti Mileně Hrdinkové:

Za bydlení

Iniciativa Za bydlení

Pomáhá prosadit fungující institucionální a legislativní model, který zabrání propadu lidí na ulici či do sítě obchodníků s chudobou

Charita Česká republika

Organizace poskytující sociální a zdravotní služby lidem v tíživé situaci nebo akutní nouzi, člen celosvětové organizace Caritas

Asociace vzdělavatelů v sociální práci (ASVSP)

Spolek sdružující vyšších odborné a vysoké školy nebo jejich části, které nabízejí vzdělání v sociální práci na území ČR

Platforma pro sociální bydlení

Sdružení prosazující zákon o sociálním bydlení a program Housing First

Asociace Dítě a Rodina

Sdružení 86 organizací působících v oblasti péče o ohrožené děti

Centrum pro společenské otázky – SPOT

Spolek zaměřený na urbanistické politiky s cílem zajistit důstojné soužití obyvatelů měst

Vteřina poté

Skupina hájící zájmy dětí a mladých lidí vyrůstajících v ústavní péči

Člověk v tísni

Největší česká nevládní organizace, v Česku řeší zejména problematiku sociální práce a vzdělávání

ASOCIACE ORGANIZACÍ V OBLASTI VĚZEŇSTVÍ

Asociace organizací v oblasti vězeňství

Propojování různých aktérů v oblasti vězeňství a trestní justice a přispívání k systémovým změnám v oblasti naplňování trestní spravedlnosti

ASISTENCE O. P. S.

Asistence

Podpora lidí s tělesným a kombinovaným postižením a jejich samostatného života v běžném prostředí

Aslido

Emancipace lidí bez domova prostřednictvím jejich zapojování do řešení bytové nouze a otevírání dialogu mezi všemi aktéry angažovanými v problematice bezdomovectví

Diakonie ČCE

Poskytovatel sociálních služeb pod hlavičkou Českobratrské církve evangelické, součást mezinárodní platformy Eurodiaconia

Slezká diakonie

Poskytovatel sociálních služeb a pomoci potřebným na území Moravskoslezského kraje

SOS dětské vesničky

Nejstarší nezisková organizace pomáhající v Česku ohroženým dětem

Život 90

Organizace poskytující služby k podpoře nezávislosti seniorů

Gerontologický institut

Analytická, vzdělávací, koncepční, konferenční a poradenská činnost v oblasti problematiky stáří a stárnutí, stáří pohledem vědy a odborníků

Armáda spásy

Mezinárodní křesťanská organizace pomáhající lidem v nouzi

EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK

EAPN ČR

Nezávislá síť organizací a skupin zapojených do zápasu s chudobou a sociálním vyloučením na venkově

Naděje

Jedna z nejstarších českých neziskových organizací pečující zejména o lidi bez domova a lidi ve stáří

Nadace J&T

Pomoc a poradenství rodinám s dětmi v nepříznivé situaci

Fokus Praha

Největší nezisková organizace v Česku podporující lidi se zkušeností s duševním onemocněním

ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Největší profesní organizace sdružující poskytovatele sociálních služeb v České republice

Institut prevence a řešení předlužení

Nezávislý think-tank zaměřený na problematiku zadluženosti domácností, exekucí a osobních bankrotů

Děti úplňku

Spolek sdružující rodiče a další rodinné příslušníky dětí s poruchou autistického spektra

IQ Roma servis

Podpora možností, příležitostí a odhodlání Romů na cestě jejich růstu a společenského uplatnění

*Hnutí Křesťan a práce
Movement Christian and labour
www.hkan.cz*

Hnutí Křesťan a práce

Hnutí usilující o praktické uplatnění sociálního učení církve a řešení aktuálních problémů naší společnosti

Sdružení křesťanských seniorů

Spolek sledující duchovní a hmotné dobro nejen starších lidí

ČOSIV – Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání

Sdružení podporující rozvoj inkluzivního vzdělávání v českém vzdělávacím systému

Asociace veřejně prospěšných organizací ČR

Střešní a nadoborová asociace sdružující téměř 100 neziskových organizací, převážně poskytovatelů veřejně prospěšných služeb

Pomáháme dětem. Nabízíme řešení.

Lumos

Organizace zaměřená na deinstitucionalizaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti

Česká rada dětí a mládeže

Střešní organizace sdružení dětí a mládeže v České republice

Asociace komunitních služeb v oblasti péče o duševní zdraví

Střešní organizace poskytovatelů mimonemocničních sociálně zdravotních služeb pro lidi s psychotickou duševní poruchou

Prevent99

Jihočeská organizace poskytující služby mladým lidem ohroženým závislostmi

Centrum pro dítě a rodinu Valika

Pomoc ohroženým dětem a jejich rodinám formou sociálně aktivizačních služeb

Evropský Institut Renaissance

Zabývá se problematikou koheze a harmonizace života občanů EU